

VILNIAUS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS / VILNIUS TOURIST INFORMATION CENTRE

Pagrindinis biuras / Main Office,

Vilniaus 22, LT-01119 Vilnius
Tel. +370 5 262 9660
Faks. / Fax +370 5 262 8169
El. paštas / E-mail tic@vilnius.lt

Didžioji 31,

(Vilniaus rotušė) / (Town Hall)
Tel. +370 5 262 6470

Geležinkelio 16,

(Geležinkelio stotis) / (Railway Station)
Tel. +370 5 269 2091

Šventaragio 2,

(Informacijos paviljonas Katedros aikštėje) / (Info Pavilion in Cathedral Square)

Darbo laikas / Working hours:
I–VII 9.00–18.00

Rodūnios kelias 2,

(Vilniaus oro uostas) / (Vilnius Airport)
Tel. +370 5 230 6841

Darbo laikas / Working hours:
I–VII 9.00–21.00

www.vilnius-tourism.lt
www.vilnius-events.lt
www.vilnius-convention.lt

Vilniaus turizmo informacijos centras neprisiima atsakomybės dėl spausdinimo klaidų ar neatitiktimų, atsiradusių kintant informacijai / Vilnius Tourist Information Centre accepts no responsibility for changes, typesetting or printing errors.

Pirmą kartą leidiniai parengti 2008 m. įgyvendinant projektą „Naujos turizmo galimybės Vilniaus mieste“, finansuojamą ES struktūrinių fondų lėšomis. For the first time the publication was prepared in 2008, while implementing the project "New Tourism Opportunities in the City of Vilnius", funded by EU Structural Funds.

Vilniaus pilys ir kalvos

Vilniaus pilių teritorija XIV–XVI a. buvo politinis, religinis ir kultūrinis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės centras, savarankiškas urbanistinis gynybinis ir reprezentacinis paskirties darinys. XIV a. Vilniaus pilys buvo trys: Aukšutinė, Žemutinė ir Kreivoji (pastaroji neišliko). Įsikūrusios viena šalia kitos, jos sudarė vienišą įtvirtinimų kompleksą.

1. Paminklas Gediminui (Katedros aikštė)

Už buvusią Pilies vartų iškyla paminklas Vilniaus miesto įkūrėjui kunigaikščiui Gediminui (skulpt. V. Kašuba). Legenda pasakoja, kad sykį, atėjo medžioti ir nespėjęs grįžti į savo pilį Trakuose, kunigaikštis girioje įrėngė stovyklą ir čia permakavo. Sapne regėjęs geležinį vilką ant kalno, staugiantį galingu balsu. Šį keistą sapną išaiškino žynys Lizdeika, pasakęs, kad šioje vietoje kunigaikštis įkursią miestą, o garsas apie jį pasklisia po pasaulį.

2. Katedros aikštė

Žemutinę pilį buvo patenkama pro sargybų saugomus vartus. Vieni iš jų, pagrindiniai ir reprezentaciniai – Pilies vartai. Jie buvę mūriniai, trijų aukštų, stogas dengtas čerpėmis. XIX a. pirmoje pusėje nugriauti. Katedros aikštėje ir jos pakraštyje galima pastebėti išklotas rausvo granito plokštes. Taip pažymėta buvusio gynybinė siena ir du apvalūs gynybiniai bokštai. Nuo bokštų per Katedros aikštę eina rausvo granito taša, žyminti Senųjų vyskupų rūmų vietą. Pastato erdvė buvo padalinta į sales ir kambarius. Rūmai naudoti iki 1536 m., vėliau per gaisrą sudegė ir buvo apiešiti. XVII a. nugriovus rūmų likučius ir kitus statinius padidėjo Katedros aikštė. Čia buvo rengiami turgūs, studentų eitynės, vieši spektakliai, procesijos ir kariniai paradai.

3. Varpinė (Katedros aikštė)

Į pietvakarius nuo Katedros stovi aukšta varpinė. Tai seniausias išlikęs Žemutinės pilies gynybinis statinys – keturkampis bokštas, statytas XIV a. pirmoje pusėje, vėliau panaudotas Katedros varpinei. Bokšto sienos mūrytos iš lauko akmenų, įterptai 2–3 plytų mūro juostas. Bokštas buvęs 4 aukštų, juose įrengti mediniai laiptai. XIX a. pradžioje jame įmontuotas laikrodis. Varpinėje kabo dešimt žalvario varpų, nulietų XVI–XVIII a. olandų ir vokiečių meistrų. 2002 m. Kelno arkivyskupas padovanojo Vilniui dar šešis varpus, vienas iš jų pavadintas Joachimo vardu.

4. Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislavo Arkikatedra bazilika (Katedros a. 1)

Netoli varpinės – didingas klasicizmo architektūros paminklas – lietuvių architekto Lauryno Gucevičiaus XVIII a. pabaigoje rekonstruota Vilniaus katedra. Ji iškilusi ant XIII–XIV a. mūro liekanų. Katedros frontoną puošia trys monumentalios skulptūros. Jos vaizduoja Šv. Eleną su dideliu paukuotu kryžiumi viduryje, Šv. Stanislovą kairėje ir Šv. Kazimierą dešinėje. Šv. Kazimiero koplyčia – vienas meniškiausių Vilniaus anks-

tyvojo baroko paminklų. Koplyčios sienas puošia dvi italų tapytojo Michelangelo Pallonio sukurtos freskos. Šv. Kazimiero koplyčioje yra karaliū, šventojo Kazimiero palaikai. Karališkajame mauzoliejuje yra palaidoti: Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Aleksandras Jogailaitis, Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Žygimanto Augusto žmonos – karalienės Elžbieta Habsburgaitė ir Barbora Radvilaitė, Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Vladislavo Vazos širdis. Katedros kriptoje yra viena iš seniausių Lietuvoje nutapyta XIV a. pab.–XV a. freska „Kryžiuotasis su Marija ir Šv. Jonu evangelistu“.

5. Naujasis arsenalas (Arsenalo g. 1)

Tel. +370 5 262 7774, darbo laikas: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (gegužė–rugsėjis); III–VII 10.00–17.00 (spalis–balandis)

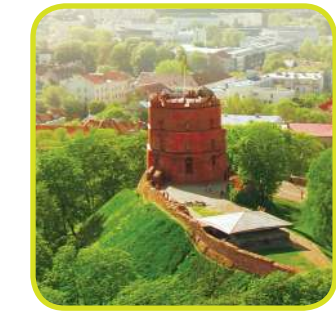
Naujasis arsenalas, pastatytas ant XIV a. Žemutinės pilies gynybinės sienos liekanų. Šiaurinis arsenalo korpusas sumūrytas virš nugriauto keturkampio bokšto liekanų, vadinamo „žibintu“ (turėjo šviesti Nerimi plaukantiems laivams). XVIII a. Vilniaus vaivada Mykolas Kazimieras Oginskis pastatė rekonstravo ir jį pradėta vadinti Naujuoju arsenalu. Šiuo metu čia veikia Lietuvos nacionalinio muziejaus istorijos ir etnografijos ekspozicija. Priešais muziejaus pastatą, atidengtas paminklas vieninteliam Lietuvos karaliui Mindaugui (1253–1263 m.) (skulpt. R. Midvikis), suvienijusiam Lietuvą.

6. Šv. Onos ir Šv. Barbaros bažnyčios pamatai (šalia Arsenalo g. 3)

Už Naujojo arsenalo, Pilies kalno šiaurinėje papėdėje matomi Šv. Onos ir Šv. Barbaros bažnyčios pamatai. Senoji Šv. Onos bažnyčia buvo nugriauta apie 1551 m. Žygimantui Augustui nutarus jos vietoje statyti naują Šv. Onos ir Šv. Barbaros bažnyčią ir įrengti joje karališkosios šeimos mauzoliejų. Po valdovo mirties darbai sustojo, o per XVII a. karus bažnyčia nukentėjo ir vėliau buvo leista imti plytas Katedros remontui.

7. Piliaininko namas (šalia Arsenalo g. 3)
Pietinėje Pilies kalno papėdėje stovi Piliaininko

namas (dabar Lietuvos nacionalinio muziejaus administracinės patalpos), statytas XVI a. pirmoje pusėje, kurio viena siena pritaikyta kalno šlaitui prilaikyti. XVI a. pilies prižiūrėtojo pareigas ėjęs Ulrichas Hozijus rūpinosi pilies statybos darbais.

8. Senasis arsenalas (Arsenalo g. 3 A) Tel. +370 5 262 8080, darbo laikas: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (gegužė–rugsėjis); III–VII 10.00–17.00 (spalis–balandis)

Šalia Vilnios ir Neris santakos išsidėstęs Senasis arsenalas – valstybės pabūklų ir amunicijos sandėliavimo centras. Rašytiniuose šaltiniuose jis minimas nuo XVI a. vidurio, statytas ant Žemutinės pilies gynybinės sienos liekanų. Jame buvo saugomos partrankos, mirtynos, sviediniai, granatos, šautuvai, parankos, amunicija, vežimai ir kita artilerijai priklausanči įranga. Restauruotame rytiniame arsenalo korpusė šiuo metu įsikūręs Taikomosios dailės muziejus, kuriame eksponuojamas sakralinis lietuvių liaudies menas (XVII–XIX a.) ir profesionalioji lietuvių sakralinė dailė.

9. Aukšutinė pilis. Gedimino pils (Arsenalo g. 5) Tel. +370 5 261 7453, darbo laikas: I–VII 10.00–19.00 (gegužė–rugsėjis); II–VII 10.00–17.00 (spalis–balandis)

Pilies kalnas, dabar esantis 48 m aukščio, apsuptas upių, buvo patogi vieta tvirtovei statyti. XI–XIII a. čia stovėjo medinė pils. Aukšutinę pilį supo virta apie 320 m gynybinė siena su aukštais bokštais. Yra išlikusios pietinio bokšto liekanos ir vakarinis bokštas, vadinamas Gedimino pilimi. XIV a. antroje pusėje Aukšutinę pilį intensyviai puolė kryžiuočiai, tačiau pilies jiems nepavyko paimti. Po XV a. Vilniuje buvusio didelio gaisro smarkiai nukentėjusią pilį atstatė Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas. XVI a. pab.–XVII a. pils buvo apiešta, vėliau pritaikyta kalėjimui, o XVII a. karuose su Rusija labai nukentėjo. Gedimino bokšto apatinėje dalyje Lietuvos Sąjūdis atminimo ženklui (skulpt. G. Karalius) įamžino vietą, nuo kurios prasidėjo trijų brolių tautų Gyvyas Baltijos kelias.

10. Valdovų rūmai (Katedros a. 3)

Valdovų rūmai buvo Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rezidencija, kuri perkelta iš Vilniaus Aukšutinės pilies XV–XVI a. sandūroje. XVI a. pirmoje pusėje Žygimanto Senojo ir jo sūnaus Žygimanto Augusto iniciatyva buvo įgyvendintos net dvi rūmų rekonstrukcijos, po kurių Valdovų rūmai tapo renesansiniu paminklu ir sudarė netaisyklingą keturkampį su uždaru vidaus kiemu. XVII a. pradžioje baroko dvasioje rūmus rekonstravo Žygimantas Vaza. XVI–XVII a. viduryje rūmuose susitelkė senosios Lietuvos politinis ir kultūrinis gyvenimas. Čia pasirodė pirmieji Lietuvoje teatro vaidinimai ir nuskambėjo pirmoji opera. XVII a. viduryje po karų su Maskva rūmai buvo nuinkoti ir apiešti, o 1799–1801 m. nugriauti. XX a. antroje pusėje prasidėjo rūmų teritorijos tyrinėjimai, o 2002 m. ir atkūrimo darbai.

11. Kirdiejų rūmai (Barboros Radvilaitės g. 6) ir Botanikos sodas

Gedimino pilies kalno pietinėje papėdėje driekiasi nedidelis parkas, kuriame stovi buvusią Kirdiejų rūmų ansamblis. Rūmai XVIII a. pabaigoje atiteko seniausia regione Vilniaus universiteto botanikos sodui. Sodo įkūrimas susijęs su gamtininko ir keliautojo Johano Geordo Adamo Forsterio (dalyvausio Jameso Cooko kelionėje aplink pasaulį, pažinojusio Goethe ir Herderį) vardu. Jo iniciatyva 1787 m. buvo nupirkta buvusią Kirdiejų rūmų sklypas su greta esančiais pastatais. Čia buvo seniausias ir turtingiausias Botanikos sodas Rytų Europoje. 1842 m. Botanikos sodas uždarytas.

12. Trijų kryžių kalnas

Trijų kryžių kalno, kadaise vadinto Plikuoju kalnu, viršuje XIV a. stovėjo Kreivoji pils. 1390 m. kryžiuočiai ją užėmė ir sudegino. Pasak legendos, kalne buvo ir trys mediniai kryžiai, skirti kadaise nužudytiems pranciškonams alminti. 1916 m. pagal architekto A. Vivalskio projektą pastatyti masyvūs betoniniai kryžiai, kuriuos 1950 m. sovietinė valdžia išsprogdino. 1989 m. Trys kryžiai (archit. H. Šilgalis) vėl buvo atkurti.

13. Bekešo kalnas

Bekešo kalnas vardą gavęs nuo ten palaidoto vengrų karvedžio Kasparo Bekešo (1520–1579 m.).

14. Stalo kalnas

Nuo Stalo kalno (dėl savo formos gavęs tokį pavadinimą) ir Altanos (XX a. statytas betoninis pastatas) atsiveria nuostabioms Vilniaus panoramos.

15. Gedimino kapo kalnas

Pasakojama, kad ant šio kalno buvo palaidotas Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas.

Vilnius Castles and Hills

Between the 14th and 16th centuries the territory of Vilnius castle complex was a political, religious and cultural centre of the Grand Duchy of Lithuania; an autonomous urban formation for both defensive and representative purposes. In the 14th century there were three Vilnius castles: the Upper, the Lower and the Crooked (the latter has not survived). Situated in close vicinity to one another, they formed a single complex of fortification.

1. Monument to Gediminas (Cathedral Square)

Behind the former gates of the Castle, stands a monument to the founder of the city of Vilnius, Grand Duke Gediminas (sculptor V. Kašuba). Legend says that while riding to his castle in Trakai, the duke realised it was too late to make it, so he encamped in the wood and spent the night here. In his dream he heard an iron wolf howling on the hill. Priest Lizdeika explained the curious dream telling him that, in this place, he would found a city which would become world famous.

2. Cathedral Square

The Lower Castle was accessible through guarded gates. One of those—the main and representative one—was a three level masonry Castle Gate with a tiled roof. The gate was pulled down in the first part of the 19th century. Slabs of red granite may be spotted in the Cathedral Square and along its fringe. They marked the defensive wall and two round defensive towers. The red marble track extending from the towers across the Cathedral Square marks the place of the Old Bishop's Palace. The building was divided into halls and rooms. The palace was used until 1536, later being destroyed by fire and becoming deserted as a result. The Cathedral Square was enlarged in the 17th century after the remains of the palace and other constructions were pulled down. It hosted markets, student marches, public performances, processions and military parades.

3. Bell Tower (Cathedral Square)

A high bell tower stands to the southwest of the Cathedral. It is the oldest remaining defensive construction of the Lower Castle—a tetragonal tower built in the first half of the 14th century and later used as the bell tower for the Cathedral. The walls of the tower are built from field stones with two to three brick layers interspersed in-between. The tower had four levels and a wooden staircase installed inside. At the beginning of the 19th century it was equipped with a clock. The bell tower has ten brass bells moulded by Dutch and German craftsmen between the 16th and 18th centuries. In 2002 the archbishop of Cologne presented Vilnius with another six bells one of which was named after Joachim.

4. Archcathedral Basilica of St. Stanislaus and St. Vladislavus (Cathedral Square 1)

A majestic monument of Classical architecture, Vilnius Cathedral—reconstructed by Lithuanian architect Laurynas Gucevičius at the end of the 18th century—stands in the vicinity of the bell tower. It was erected on the remains of ruins from the 13th and 14th centuries. The pediment of the Cathedral is decorated with three

monumental sculptures, representing St. Helena with a huge gilded cross in the middle, St. Stanislaus on the left and St. Casimir on the right. The chapel of St. Casimir is one of the most masterful early Baroque monuments in Vilnius. The walls of the chapel are graced with two wall-paintings by Italian artist Michelangelo Palloni. The chapel of St. Casimir is the burial ground for relics of Saint Casimir, who was also a prince. The royal mausoleum is the last resting-place of Grand Duke of Lithuania and King of Poland Alexander Jagiellon, as well as the wives of Grand Duke of Lithuania and King of Poland Sigismund II Augustus—Queens Elisabeth of Habsburg and Barbara Radziwiłł—and the heart of Grand Duke of Lithuania and King of Poland Wladyslaw IV Vaza.

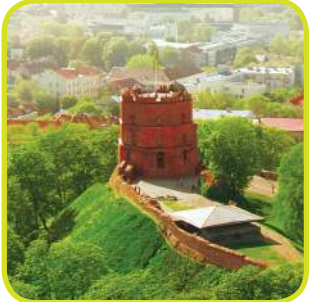
5. New Arsenal (Arsenalo St. 1)

Ph. +370 5 262 7774, open: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (May–September); III–VII 10.00–17.00 (October–April)

The New Arsenal was built on the remains of the defensive wall of the Lower Castle in the 14th century. The Northern block of the museum is erected on top of the remains of the ruined tetragonal tower called "the beacon" the purpose of which was to provide light for ships going down the River Neris. In the 18th century, Voivod of Vilnius Michal Kazimierz Oginski reconstructed the building and it started to be referred to as the New Arsenal. At present, an exposition of history and ethnography of the National Museum of Lithuania is housed in the building. On the square in front of the museum building a monument was unveiled for the sole King of Lithuania Mindaugas (1253–1263), (sculptor R. Midvikis), who united Lithuania.

6. Foundation of the Church of St. Ann and St. Barbara (next to Arsenalo St. 3)

Behind the New Arsenal at the northern foot of the Castle Hill, one can spot the foundation of the Church of St. Ann and St. Barbara. The old Church of St. Ann was destroyed around 1551, when Sigismund II Augustus decided to build a new Church of St. Ann and St. Barbara with a royal family mausoleum inside. After the death of the king construction work came to a halt, and as the church was destroyed during the wars of the 17th century, it was later decided to use the bricks for repairs to the Cathedral.

7. Castellon House (next to Arsenalo St. 3)

The castellon house (currently the administration building of the National Museum of Lithuania), built in the first half of the 16th century with one of the walls adjusted to support the slope of the hill, stands at the southern foot of the Castle Hill. Ulrich Hosius, who served as a castellan in the 16th century, took care of construction work of the castle.

8. Old Arsenal (Arsenalo St. 3 A)

Ph. +370 5 262 8080, open: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (May–September); III–VII 10.00–17.00 (October–April)

The Old Arsenal situated next to the confluence of the Vilnia and Neris is the storage centre for national cannons and ammunition. Historical written sources refer to it from the middle of the 16th century, stating that it was built on the remains of the defensive wall of the Lower Castle. Cannons, mortars, shells, grenades, guns, gunpowder, ammunition, carriages and other artillery were stored here. At present the Museum of Applied Art operates in the renewed eastern block of the Arsenal, where sacral Lithuanian folk art and professional Lithuanian sacred art is exhibited.

9. Upper Castle. Gediminas Tower (Arsenalo St. 5) Ph. +370 5 261 7453, open: I–VII 10.00–19.00 (May–September), II–VII 10.00–17.00 (October–April)

The Castle Hill, now 48 metres high, surrounded by rivers, was a convenient place for construction of a fortress. A wooden castle stood here between the 11th and 13th centuries. The Upper Castle was edged with a 320 metre secure defensive wall with high-pitched towers. Ruins of the southern tower remain here as well as the western tower in its entirety now referred to as the Gediminas Tower. In the second half of the 14th century the Upper Castle underwent heavy attacks by the Teutonic Order, however they failed to seize it. After a big fire in the 15th century in Vilnius the damaged castle was rebuilt by Grand Duke of Lithuania Vytautas. In the period at the end of the 16th century and the beginning of the 17th century the castle was deserted; it was later transformed into a prison, and, further damaged during the wars with Russia in the 17th century, gradually turning into ruins. The Baltic Way (1989) of the three brotherly nations started at the lower part of the Gediminas Tower and is memorialized by the commemorative symbol of Sąjūdis (sculptor G. Karalius).

10. Palace of the Grand Dukes of Lithuania (Cathedral Square)

The residence of the grand dukes of Lithuania was transferred from the Vilnius Upper Castle to the palace in the Lower Castle at the turn of the 15th–16th centuries. During the first half of the 16th century, on the initiative of Sigismund the Old and his son Sigismund Augustus, the palace underwent two reconstructions. It was rebuilt in renaissance style with a closed inner courtyard in the shape of an irregular quadrangle. At the beginning of the 17th century, the palace was reconstructed by Sigismund Vasa in the spirit of the baroque. From the 16th to the mid-17th centuries, it served as a centre of political and cultural life of old Lithuania. Here the first theatre performances and the first opera in Lithuania were staged. In the middle of the 17th century, as a consequence of the wars with Muscovy, the palace was devastated, neglected, and finally demolished in 1799–1801. Exploration and archaeological excavation of the palace territory began in the second half of the 20th century. Reconstruction of the palace began in 2002.

11. Kirdiejų Palace (Barboros Radvilaitės St. 6) and the Botanical Garden

At the southern foot of the Gediminas Castle Hill, a small park extends with the ensemble of the former Kirdiejų Palace. The palace devolved into the Botanical Garden of Vilnius University at the end of the 18th century. The origin of the garden relates back to the naturalist and traveller Johan Georg Adam Forster, who was engaged in James Cook's voyage around the world and was familiar with Goethe and Herder. On his initiative the plot of the former Kirdiejų Palace was bought together with the neighbouring buildings in 1787. The Botanical Garden was the oldest and richest botanical garden in Eastern Europe. In 1842 the Botanical Garden was closed down.

12. Hill of Three Crosses. The Crooked Castle stood on the top of the Hill of Three Crosses, once called the Bleak Hill (Plikasis kalnas), in the 14th century. In 1390, the Teutonic Order seized and burnt it down. According to the legend, three wooden crosses were built on the hill in commemoration of the killed Franciscans. In 1916, according to architect A. Vivalskis's design, massive concrete crosses were built but they were exploded by Soviet authorities in 1950. In 1989, Three Crosses (architect H. Šilgalis) were again rebuilt.

13. Bekes Hill. Bekes Hill was named after Hungarian general Kaspar Bekes (1520–1579), who was buried there.

14. Table Hill. Scenic panoramas of Vilnius open up from Table Hill (named because of its form).

15. Gediminas Grave Hill. Grand Duke of Lithuania Gediminas is said to have been buried on the hill.

Vilniaus pilys ir kalvos Vilnius Castles and Hills Burgen und Hügel von Vilnius Wileńskie zamki i góry

Burgen und Hügeln von Vilnius

Das Territorium der Vilnissser Burgen war im 14.–16. Jh. das politische, religiöse und kulturelle Zentrum des Großfürstentums Litauen, ein selbständiges urbanes Gebilde, welches der Verteidigung und Repräsentation diente. Im 14. Jh. hatte Vilnius 3 Burgen: die Obere, die Untere und die Krümme (nicht erhalten geblieben). Nicht weit voneinander gelegen bildeten sie einen einheitlichen Befestigungskomplex.

1. Gediminas Denkmal (Kathedralenplatz)
Hinter dem ehemaligen Burgtor erhebt sich das Denkmal für den Gründer der Stadt Vilnius, den Großfürst Gediminas (Bildhauer V. Kašuba). Eine Legende berichtet, der Fürst soll auf der Jagd gewesen sein, als es Nacht wurde und die Rückkehr in seine Burg in Trakal nicht möglich war. Er soll dann mitten im Wald ein Zeltlager aufgeschlagen und dort übernachtet haben. Im Traum soll ihm ein eiserner Wolf auf dem Berg erschienen sein, der sehr laut heulte. Der heidnische Hohepriester Lizdeika deutete diesen merkwürdigen Traum, dass der Großfürst hier eine Stadt gründen soll, deren Ruf durch die Welt gehen wird.

2. Kathedralenplatz
In die Untere Burg gelangte man durch bewachte Tore. Eines davon, das Haupttor, wurde auch Burgtor genannt. Es war gemauert, dreigeschossig, und mit einem Dach aus Dachsteinen. In der 1. Hälfte des 19. Jh. wurde es abgerissen. Sowohl auf dem Kathedralenplatz als auch am dessen Rande kann man Markierungen aus rotem Granit sehen, die den Verlauf der Verteidigungsmauer und die runden Wehrtürme erkennen lassen. Von den Türmen zieht sich der Streifen des Roten Granits über den Platz und markiert den Standort des ehemaligen Bischofspalais. Das Palais wurde bis 1536 benutzt, dann brannte es ab und verfiel. Mit dem Abriss der Ruinreste und anderer Baulichkeiten ist der Kathedralenplatz größer geworden. Hier fanden Jahrmärkte, Studentenmärsche, öffentliche Aufführungen, Prozessionen und Militärparaden statt.

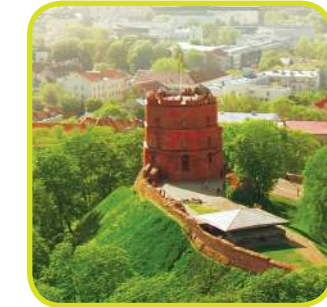
3. Glockenturm (Kathedralenplatz)
In Richtung Südwest von der Kathedrale steht ein hoher Glockenturm. Das ist die älteste erhalten gebliebene Verteidigungsanlage der Unteren Burg, ein vier-eckiger Turm. Gebaut im 14. Jh. wurde er später auch zum Glockenturm. Die Wände des Turmes sind aus Feldsteinen mit dazwischen eingefügten Schichten aus Backsteinen. Der Turm war viergeschossig und hatte eine hölzerne Treppe. Im 19. Jh. kam eine Uhr auf den Turm. Im Glockenturm hängen 10 Messingglocken, die im 16.–18. Jh. von deutschen und holländischen Meistern gegossen wurden. 6 weitere Glocken wurden 2002 vom Erzbischof von Köln geschenkt, eine hat den Namen Joachim erhalten.

4. Kathedrale Heiligen Stanislaus und Wladislaus (Kathedralenplatz 1)
In der Nähe des Glockenturmes steht ein weiteres monumentales Bauwerk im Klassizismusstil, die von Architekt Laurynas Gucevičius Ende des 18. Jh. umgebaute Kathedrale zu Vilnius. Sie steht auf den Fundamentresten aus dem 13.–14. Jh. Drei Standbilder auf dem Giebel der Kathedrale stammen von K. Jelski. Während der sowjetischen Okkupation wurden die

Originalstatuen zerstört, die jetzigen Statuen wurden von S.Kuzma 1997 nachgebaut. Die Statue in der Mitte stellt die heilige Helena mit einem großen vergoldeten Kreuz dar, ihr zur Rechten ist der heilige Stanislaus, und zur Linken – der heilige Kasimir. Die Kapelle des heiligen Kasimirs zählt zu den schönsten Bauwerken des Frühbarock. Die Wände der Kapelle schmückten zwei Fresken des Italieners Michelangelo Palloni, hier steht auch der Schrein mit den Reliquien des heiligen Kasimir. Im königlichen Mausoleum ruhen die sterblichen Überreste Alexanders des Jagiellonen, des Großfürsten von Litauen und Königs von Polen, zweier Frauen des Sigismund II. Augusts, des Königs und Großfürsten von Polen-Litauen, Elisabeth von Habsburg und Barbara Radvilaitė, das Herz des Großfürsten Litauens und Königs von Polen Wladislaus Waza.

5. Neues Zeughaus (Arsenal Str. 1)
Tel. +370 5 262 7774, Öffnungszeiten: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (Mai bis September); III–VII 10.00–17.00 (Oktober bis April)
Das neue Zeughaus ist auf den Resten der Verteidigungsmauer der Unteren Burg gebaut und beherbergt das Museum für die litauische Geschichte. Der nördliche Flügel des Museums steht über dem ehemaligen viereckigen Wehrturm, der „Leuchtturm“ genannt wurde (er sollte Schiffe auf der Neris signalisieren). Mykolas Kazimieras Oginskis, der der Wojwode von Vilnius, ließ das Gebäude rekonstruieren, das dann als neues Zeughaus genutzt wurde. Im Nationalmuseum befinden sich 2 Ausstellungen: Geschichte und Ethnographie. Vor dem Eingang des Museums steht das Denkmal des einzigen Königs von Litauen – Mindaugas (1253–1263) (Bildhauer R. Midvikis), der Litauen vereinigt hatte.

6. Fundamente der Hl. Annen- und Barbarikirche (unweit Arsenalo Str. 3)
Hinter dem neuen Zeughaus am Fuße des Burg-Berges sind die Fundamente der Hl. Annen- und Barbarikirche zu sehen. Die alte Annenkirche wurde gegen 1551 abgerissen, weil Sigismund II. August an deren Stelle die Hl. Annen- und Barbarikirche mit einem Mausoleum für die königliche Familie bauen wollte. Nach dem Tod des Königs wurden die Bauarbeiten eingestellt, das Gebäude wurde während der Kriege des 17. Jh. stark beschädigt, so dass man später dessen Backsteine für den Umbau der Kathedrale verwendet hatte.

7. Haus des Burgvogtes (unweit Arsenalo Str. 3)
Am Fuße des Burg-Berges am südlichen Hang steht das Haus des Burgvogts, welches derzeit die Verwaltung des Litauischen Nationalmuseums beherbergt. Es wurde in der 1. Hälfte des 16. Jh. gebaut und so entworfen, dass eine seiner Wände zugleich auch eine Stütze für den Hang ist. Im 16. Jh. bekleidete Ulrich Hozius das Amt des Burgvogts, er beaufsichtigte die Bauarbeiten der Burg.

8. Altes Zeughaus (Arsenal Str. 3A)
Tel. +370 5 262 8080, Öffnungszeiten: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (Mai bis September); III–VII 10.00–17.00 (Oktober bis April)
Am Zusammenfluss der Vilnia und der Neris liegt das alte Zeughaus, das staatliche Munitionslager für die Artillerie. In den schriftlichen Quellen findet man die Erwähnung des Zeughauses ab Mitte des 16. Jh. Es ist auf den Resten der Verteidigungsmauer der Unteren Burg entstanden. Hier wurden Kanonen, Mörser, Geschosse, Granaten, Gewehre, Pulver, Munition, Wagen sowie alles, was zur Artillerie gehört, gelagert. Im wiederaufgebauten östlichen Flügel des Zeughauses befindet sich das Museum für angewandte Kunst, was unter anderem auch die sakrale litauische Kunst aus dem 17.–19. Jh. zu besichtigen ist.

9. Obere Burg, Gediminas Burg (Arsenal Str. 5)
Tel. +370 5 261 7453, Öffnungszeiten: I–VII 10.00–19.00 (Mai bis September); III–VII 10.00–17.00 (Oktober bis April)
Die Höhe des Burg-Berges beträgt 48 m. Er ist von Flüssen umgeben und somit ein günstiger Standort für eine Verteidigungsanlage. Im 11.–13. Jh. stand hier eine hölzerne Burg. Die Obere Burg war von einer 320 m langen Verteidigungsmauer umgeben. Erhalten geblieben sind die Reste des südlichen Turmes und der westliche Turm, Gediminas Burg genannt. Im 14. Jh. wurde die Obere Burg mehrmals von Kreuzrittern gestürmt, konnte aber nie eingenommen werden. Nach einem Großbrand wurde auch die Burg stark beschädigt, der Großfürst Vytautas ließ sie wieder aufbauen. Ende des 16. Jh. und im 17. Jh. wurde die Burg vernachlässigt, später in ein Gefängnis verwandelt. Am Fuße der Burg ist ein Mahmal für den Beginn der lebendigen „Baltischen Straße“ auf Initiative von „Sajūdis“ aufgestellt (Bildhauer G. Karalius).

10. Königsschloss (Kathedralenplatz)
Der Herrscherpalast diente als die Residenz der Großfürsten von Litauen und um die Wende des 15–16 Jh. ins Obere Burg umgezogen wurde. Sigismund der Alte und sein Sohn Sigismund II. Augustus initiierten in der 1. Hälfte des 16. Jh. zwei Rekonstruktionen des Palastes, nach denen wurde er als Denkmal von Renaissance und bildete ein Viereck mit einem geschlossenen Innenhof. Im 17. Jh. baute Sigismund III. Waza den Herrscherpalast im Stil des Barocks um. In der Mitte des 16–17 Jh. konzentrierte sich im Palast das politische und kulturelle Leben von Litauen. Es erschien hier die erste Theateraufführungen und läutete die erste Oper in Litauen. In der Mitte des 17. Jh. nach den Kriegen mit Moskau wurde der Herrscherpalast zerstört und im Jahre 1799–1801 abgerissen. In der 2. Hälfte des 20. Jh. begann die Forschungen des Territoriums von Palast und im Jahre 2002 Wiederaufbau.

11. Kirdiejus Palast (Barboros Radvilaitės Str. 6) und botanischer Garten
Am südlichen Hang des Gediminas Berges erstreckt sich ein kleiner Park, wo der Kirdiejus Palast stand. Diese Residenz des Adelsgeschlechts des Großfürstentums Litauen ging in den Besitz des botanischen Gartens der Universität Vilnius über. Die Gründung des Gartens steht in Verbindung mit dem Namen Johann Georg Adam Forsters, des Weltreisenden und Naturwissenschaftlers. Er nahm an der Weltreise von James Cook teil, kannte Goethe und Herder persönlich. Auf seine Initiative wurde das Grundstück des Kirdiejus Palastes nebst Baulichkeiten gekauft. Hier war der älteste und schönste botanische Garten Osteuropas. 1842 wurde der botanische Garten geschlossen.

12. Drei-Kreuz-Berg. Auf dem Drei-Kreuz-Berg, der früher Kahlberg genannt wurde, stand im 14. Jh. die Krümme Burg. 1390 wurde sie von Kreuzrittern eingenommen und abgebrannt. Eine Sage berichtet, dass auf dem Berg 3 Kreuze zum Andenken an die getöteten Franziskaner aufgestellt wurden. 1916 wurden 3 massive Betonkreuze nach dem Entwurf des Architekten A. Wivulski enthüllt, die von den Sowjets 1950 gesprengt wurden. 1989 wurden die drei Kreuze von Architekt H. Sigalis als Symbol des Strebens nach der Freiheit wiederhergestellt.

13. Bekes Berg. Der Bekes Berg wurde nach dem Namen des dort beigesetzten ungarischen Heeresführer, Kaspas Bekes (1520–1579) benannt.

14. Tafelberg. Vom Tafelberg und von Altana (Betonbau aus den 20. Jh.) eröffnen sich schöne Aussichten auf Vilnius.

15. Berg mit dem Grab des Gediminas. Während der archäologischen Ausgrabungen wurden hier Reste einer Siedlung aus dem 12.–13. Jh. entdeckt. Laut mündlicher Überlieferung soll hier der Großfürst Gediminas beigesetzt worden sein.

Wileńskie zamki i góry

Wileńskie zamki od XIV do XVI w. stanowiły ośrodek życia politycznego, religijnego i kulturalnego w Wielkim Księstwie Litewskim, a przy tym były wyjątkowym, swoistym przykładem budownictwa obronnego i reprezentacyjnego. W Wilnie niegdyś były trzy zamki: Górny, Dolny i Krzywy (ten ostatni nie zachował się). Ulokowane blisko siebie, utworzyły jedyny w swoim rodzaju kompleks umocnień.

1. Pomnik Giedymina (pl. Katedros)
Za bramami niegdyśszego zamku wznosi się pomnik założyciela Wilna, księcia Giedymina (rzeźb. V. Kašuba). Legenda mówi, że pewnego razu książę nie zdążył przed nocą wrócić z polowania do swego zamku w Trokach. Rozbił więc obóz w lesie i tam nocował. Przysnił mu się wtedy żelazny wilk, który siedział na wzgórzu i przeraźliwie wył. Ten dziwny sen objaśnił kapłan Lizdejka – zapowiedział, że w tym miejscu książę założy miasto, którego sława będzie rozbrzmiewać na całym świecie.

2. Plac Katedralny (Katedros aikštė)
Droga do Dolnego Zamku wiodła przez chronione przez strażę bramy. Główna i reprezentacyjna nazwana była Bramą Zamkową. Była ona murowana, o trzech kondygnacjach, kryta dachówką; w pierwszej połowie XIX w. została zburzona. Na Placu Katedralnym i u jego skrajów można dziś zobaczyć płyty z czerwonego granitu – położono je w miejscach, gdzie biegły mury obronne zamku i stały dwie okrągłe baszty. Od baszt przez Plac Katedralny widać czerwona granitowa „ścieżka” – wyznacza ona plan niegdyśszego pałacu biskupiego. W zabudowaniach zamkowych były sala i pokoje. Sam zamek był użytkowany do roku 1536, kiedy to spłonął w pożarze. W XVII wieku, uprzętnawszy reszki ruin zamku i budynków gospodarczych, powiększono Plac Katedralny. Organizowano tu jarmarki, pochody studentów, spektakle otwarte dla publiczności, procesje i parady wojskowe.

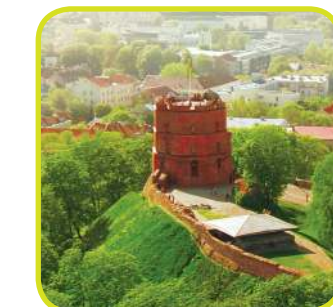
3. Dzwonnica (pl. Katedros)
Na południowy wschód od katedry stoi wysoka dzwonnica. To najstarsza pozostałość po zamkowych murach obronnych – czworokątna wieża, postawiona w pierwszej połowie XIV w., później wykorzystana jako dzwonnica katedralna. Wieżę zbudowano z kamieni polnych, przepalając je 2–3 wstęgami z cegiel. Budowała miała cztery kondygnacje, na szczyt wiodły drewniane schody. Na początku XIX stulecia na wieży zamontowano zegar. W dzwonnicy wisi 10 dzwonów odlanych z brązu w XVI–XVIII w. przez mistrzów holenderskich i niemieckich. W 2002 r. arcybiskup Kolonii podarował Wilnu 6 dzwonów, które również zawisły w dzwonnicy katedralnej (jeden z nich nosi imię Joachim – na cześć fundatora).

4. Bazylika archikatedralna (pl. Katedros)
W pobliżu dzwonnicy znajduje się cenny zabytek architektury klasycystycznej – katedra wileńska, w kształcie, jaki uzyskała w końcu XVIII w. po przebudowie pod kierownictwem Wawrzyńca Gucewicza. Pierwotnie, kościół został wzniesiony na pozostałościach murów z

XIII–XIV w. Fronton katedry zdobią trzy monumentalne rzeźby (rzeźb. J. Jelski); w okresie sowieckim zostały one zniszczone, w r. 1997 odtworzył je S. Kuzma. Rzeźby przedstawiają: św. Helenę z dużym, pozłacanym krzyżem (pośrodku), św. Stanisława (po lewej) i św. Kazimierza (po prawej). Kaplica św. Kazimierza to jedno z arcydzieł wczesnego baroku w Wilnie, jej ściany zdobią dwa freski pędzla Michelangela Pallonięgo. W kaplicy spoczywają szczątki doczesne królewicza św. Kazimierza, patrona Litwy. W mauzoleum królewskim są pochowani: wielki książę litewski i król polski Aleksander Jagiellończyk, żony wielkiego księcia litewskiego i króla polskiego Zygmunta Augusta, Elżbieta Habsburżanka i Barbara Radziwiłłówna, oraz serce wielkiego księcia litewskiego i króla polskiego Władysława IV Wazy.

5. Nowy Arsenal (ul. Arsenalo 1)
Tel. +370 5 262 7774, godziny pracy: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (maj-wrzesień); III–VII 10.00–17.00 (październik-kwiecień)
Nowy Arsenal postawiono na pozostałościach murów obronnych Zamku Dolnego. Północny korpus czworokątnej wieży zwanej Latanią (miała wskazywać drogą statkom płynącym Wilnią). W XVIII w. wojewoda wileński Michał Kazimierz Ogiski przebudował arsenał – wówczas zaczęto go nazywać Nowym Arsenalem. Obecnie znajduje się tutaj oddział (historyczny i etnograficzny) Litewskiego Muzeum Narodowego. Naprzeciwko Arsenalu stoi pomnik jedynego króla Litwy, Mendoga (1253–1263), który zjednoczył pod swoją władzą ziemie litewskie (rzeźb. R. Midvikis).

6. Fundamenty kościoła św. św. Anny i Barbary (w pobliżu ul. Arsenalo 3)
Za Nowym Arsenalem, od północy, u podnóża Góry Zamkowej można zobaczyć fundamenty kościoła św. św. Anny i Barbary. Dawny kościół św. Barbary zburzono w 1551 r. z polecenia Zygmunta Augusta, który nakazał zbudować w tym miejscu nowy kościół, pod wezwaniem św. św. Anny i Barbary, z przeznaczaniem na mauzoleum rodziny królewskiej. Po śmierci władcy prace przerwano, w czasie wojen XVII stulecia kościół niszczał, z czasem zburzono go i pozostaje tak cegły wykorzystano przy przebudowie kościoła.

7. Dom nadzorczy zamku (w pobliżu ul. Arsenalo 3)
U podnóża Góry Zamkowej, od strony południowej stoi dom nadzorczy zamkowego (obecnie mieści się tu administracja Litewskiego Muzeum Narodowego). Budynek został postawiony w pierwszej połowie XVI w.; jedna z jego ścian opiera się o wzgórze, co miało zapobiegać osuwaniu się ziemi. W XVI w. mieszkał tam Ulrich Hozjusz, nadzorujący budowę Zamku Dolnego.

8. Stary Arsenal (ul. Arsenalo 3A)
Tel. +370 5 262 8080, godziny pracy: II–VI 10.00–17.00, VII 10.00–15.00 (maj-wrzesień); III–VII 10.00–17.00 (październik-kwiecień)
U zbiegu Wilii i Wilki stoi gmach Starego Arsenalu – największego w państwie magazynu broni i amunicji. W dokumentach wzmiankowany od połowy XVI w., został zbudowany na pozostałościach murów obronnych Dolnego Zamku. Przechowywano w nim armaty, moździerze, naboje, granaty, strzelby, proch, amunicję, wozy i inne wyposażenie artylerijskie. W odrestaurowanych, wschodnich zabudowaniach arsenału mieści się dziś Muzeum Sztuki Użytkowej, gdzie można obejrzeć wystawę ludowej (z XVII–XIX w.) i profesjonalnej litewskiej sztuki sakralnej.

9. Zamek Górny, Wieża Giedymina (ul. Arsenalo 5)
Tel. +370 5 261 7453, godziny pracy: I–VII 10.00–19.00 (maj-wrzesień); II–VII 10.00–17.00 (październik-kwiecień)
Góra zamkowa, dziś wysoka na 48 m, ujęta w ramiona rzek była znakomitym miejscem na budowę warowni. W XI–XII w. stał tu drewniany zamek. Był otoczony 320-metrowym murem obronnym z wysokimi basztami – do dziś zachowały się fragmenty baszty południowej oraz baszta zachodnia, nazywana Wieżą Giedymina. W drugiej połowie XIV wieku Zamek Górny był wielokrotnie atakowany przez krzyżaków, jednak nigdy nie został przez nich zdobyty. Po ogromnym pożarze miasta w XV w. zamek odbudował wielki książę litewski Witold. Z końcem XVI i w XVII stuleciu zamek podupadł, został przeznaczony na więzienie, a w czasie wojen z Rosją w XVII w. bardzo uciążliwym. W dolnej części Wieży Giedymina wmurowano pamiątkowy medalion Ruchu Litewskiego (rzeźb. G. Karalius), upamiętniający miejsce, w którym rozpoczęły się Bałtycka Droga.

10. Pałac Wielkich Książąt Litewskich (pl. Katedros 3)
Rezydencja władcy została przeniesiona do Pałacu Wielkich Książąt Litewskich z wileńskiego Zamku Górnego na przełomie XV i XVI w. W pierwszej połowie XVI w. w inicjatywy Zygmunta Starego i jego syna Zygmunta Augusta przeprowadzono dwie rekonstrukcje pałacu, w wyniku których przybrał on cechy renesansowe, uzyskał kształt nieregularnego czworokąta z wewnętrznym zamkniętym podwórkiem. Na początku XVII w. Zygmunt Waza przebudował pałac w duchu barokowym. W XVI – połowie XVII w. skupiali się w nim życie polityczne i kulturalne Litwy. Tu zostały zorganizowane pierwsze na Litwie przedstawienia teatralne i zabrzmiła pierwsza opera. W połowie XVII w. podczas wojny z Moskwą pałac został zniszczony, w wyniku czego popadł w ruinę, z kolei w l. 1799–1801 poddano go rozbiorze. W drugiej połowie XX w. podjęto badania na terenie dawnego pałacu, w 2002 r. rozpoczęło jego odbudowę.

11. Pałac Kirdiejów (ul. Barboros Radvilaitės 6) i ogród botaniczny
U stóp Góry Zamkowej, od strony południowej rozciąga się niewielki park zwany Serejkijskim, w którym stoi zespół pałacowy należący niegdyś do rodu Kirdiejów. Z końcem XVIII wieku ta rezydencja możnowładcza stała się własnością najstarszego w regionie ogrodu botanicznego, należącego do Uniwersytetu Wileńskiego. Jego powstanie wiąże się z nazwiskiem przyrodnika i podróżnika Johanna Georga Adama Forstera (był uczestnikiem wyprawy Jamesa Cooka dookoła świata, znanego Goethemu i Herdera). Z jego inicjatywy w 1787 zakupiono działkę, na której stał pałac Kirdiejów, z pobliskimi zabudowaniami. Tak powstał najstarszy i najbogatszy ogród botaniczny we Wschodniej Europie. W 1842 r. ogród botaniczny zamknięto.

12. Góra Trzykrzyżka
Na Górze Trzykrzyżkiej, zwanej też Górze Łysą, wznosił się niegdyś zamek nazywany Krzywym, który w 1390 r. zajęli i spalili krzyżacy. Zgodnie z legendą, na górze stały kiedyś także trzy drewniane krzyże, upamiętniające męczenną śmierć trzech francuzów. W 1916 r. postawiono tu trzy masywne betonowe krzyże projektu architekta Antoniego Wivulskiego, które zburzyły władze sowieckie w 1950 r. Trzy krzyże zrekonstruował w 1989 r. H. Sigalis – są one dziś symbolem dążenia Litwinów do wolności.

13. Góra Bekieszowa
Nazwa wzgórza pochodzi od nazwiska dowódcy wojsk węgierskich Stefana Batorego, Kapra Bekiesz (1520–1579).

14. Altana
W XX wieku postawiono betonową altanę, z której roztacza się piękna panorama Wilna.

15. Góra Mogiły Giedymina
Legenda mówi, że na tym wzgórzu został pochowany wielki książę litewski Giedymina.